

Om engelske panservognsenheder i Ægypten, 1915-1917

Indledning

Denne artikel kan læses i sammenhæng med Senussi opstanden, og som baggrundsoplysninger for de enheder, der deltog i nedkæmpelsen af Senussi Opstanden i 1915-16.

Hertugen af Westminster

Hertugen af Westminster ses her (til højre) ved Sollum, i 1916, sammen med to af sine officerer - sekondløjtnant Griggs og kaptajn Anson. Fra Kilde 1.

Hugh Richard Arthur Grosvenor [1](#)), Hertug af Westminster, var i 1914 næstkommanderende ved Cheshire Yeomanry, med rang af major (fra 1912).

Han var samtidig automobilentusiast og en af de rigeste mænd i England. Da Første Verdenskrig brød ud, var hertugen i Frankrig som et af de 25 medlemmer af Royal Automobile Club, der fungerede som kørere for den engelske overkommando, og samtidig som ordonnanser, forbindelsesofficerer og efterretningsofficerer. Se min artikel Om engelske frivillige motorvognsførere.

Engelsk søløjtnant, Royal Naval Volunteer Reserve, hilser på en fransk Spahi, 1914. Fra et samtidigt postkort.

Sideløbende hermed samarbejdede hertugen med Rolls-Royce fabrikken om udviklingen af prototypen på en egentlig panservogn; han finansierede forsøgene af egen lomme.

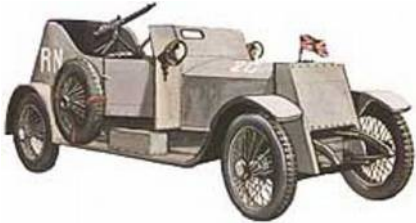
Prototypen blev godkendt i december 1914 og allerede 1. januar 1915 kunne de første 13 vogne afprøves under en øvelse mod Cheshire Yeomanry. Det blev en stor succes, for panservognene, mens chefen for A Eskadronen, major Glazebrook, noterede i sin dagbog, at man *never had a dog's chance against the*

infernal motors.

Panservognene blev nu antaget i tjeneste hos Royal Naval Air Service, der siden august/september 1914 havde anvendt forskellige mere eller mindre improviserede pansrede personvogne og lastvogne i Frankrig, i regi af East Church Mobile Squadron, Royal Naval Air Service (*Commander Charles Rumney Samson*), eller *The Dunkirk Circus* som man fra hærens side, noget uimponeret, kaldte enheden.

Søløjtnanten kan være Felix Samson, en af eskadrillechefens brødre, hvis personlige Mercedes blev udstyret med et overskydende maskingevær og dermed eskadrillens første "panservogn". Efter søløjtnantens første møde med en vognfuld tyskere, blev vognen udrustet med metalplader.

Rolls-Royce panservogne

Rolls-Royce Armoured Car, 1914 Naval Air Service Pattern [2](#)

Orlogskaptajn Samsons første Rolls-Royce panservogn blev udstyret med metalplader på skibsværftet *Forges et Chantiers de France* i Dunkirk, der også leverede plader til Felix' vogn.

Kilde 3 anfører, at den beskyttelse nok mest havde moralsk karakter. Det ikke var muligt at skaffe egentlige panserplader, og værftet kunne derfor kun montere plader af samme type som brugtes til dampkedler (*boiler plate*).

Rolls-Royce Armoured Car, 1914 Admiralty Pattern.

Det nye ved de panservogne, som Hertugen af Westminster var med til at udvikle, var det bevægelige tårn, der gav mulighed for et skudfelt på 360°.

Disse panservogne blev benævnt *Rolls-Royce Armoured Car, 1914 Admiralty Pattern*.

I alt seks eskadroner blev nu udrustet med panservogne af den nye type - Nos. 1, 2, 3, 4, 7 og 8 Armoured Car Squadrons, Royal Navy Armoured Car Division [3](#).

Tabel 1: Armoured Car Squadron, Royal Navy Armoured Car Division, 1915

A Section	B Section	C Section	Squadron HQ
4 panservogne	4 panservogne	4 panservogne	1 forsyningslastvogn, tung
1 pansret lastvogn	1 pansret lastvogn	1 pansret lastvogn	4 motorcykler
2 forsyningsvogne	2 forsyningsvogne	2 forsyningsvogne	
8 motorcykler	8 motorcykler	8 motorcykler	
Stabsvogn	Radiovogn	Ambulancevogn	

Marinesoldaterne var rekrutteret i London og Liverpool (via Royal Automobile Club), i Derby (via Rolls-Royce) samt i Glasgow (via en skotsk ingeniørforening).

Hver panservogn, der havde en besætning på tre mand - vognkommandør, skytte og kører, var bevæbnet med et middeltungt maskingevær, af Maxim typen til at begynde med, men siden af Vickers typen. Hver vogn medbragte et antal geværgranater, der blev anvist som det mest effektive middel mod fjendtlige panservogne, skulle man møde sådanne.

Det taktiske regulativ, der var udgivet 1. januar 1915, tilsagde, at panservognene arbejdede sammen i par, hver ledsaget af en lastvogn med 8-12 cyklister. Cyklisterne fungerede som spejdere, der ved møde med fjenden, kunne dækkes af panservognene.

Til fronten

Hertugen blev, med tillagt grad som orlogskaptajn, chef for 2. Eskadron, der var udrustet med 12

panservogne af den nye type. Eskadronen blev sendt til Frankrig i marts 1915 og indsat til støtte for det engelske kavaleri, i det stort anlagte angreb ved Neuve-Chapelle 10. marts 1915 [4](#).

Angrebet gik i stå foran de tyske skyttegrave. Kavaleriet, og dermed panservognene, kom derfor aldrig i aktion. Kilde 3 anfører, at man fra hærledelsens side ikke var klar over, at panservognene kunne være indsat som et alternativ til kavaleriet, og ikke som et supplement; panservognene kunne herved have været med til at slå hul i den tyske front.

No. 2 Squadron, Royal Navy Armoured Car Division, 1915.
Hertugen af Westminster er den midterste officer i forreste række.
Fra Kilde 11.

Krigens udvikling fra bevægelseskrig til skyttegravskrig gjorde, at panservognene ikke længere kom til deres ret, hvorfor de mest blev henvist til patruljeopgaver i baglandet samt til transport af højerestående officerer

3. og 4. Eskadron blev sendt til Gallipoli, men det klippefyldte terræn gjorde, at kun to panservogne fra hver eskadron blev landsat i april 1915. Det blev hurtigt klart, at panservogne ikke kunne gøre megen nytte her, og de resterende 2 x 8 vogne blev sendt til Ægypten i slutningen af juni; de fire, der var landsat, sendes til Ægypten i august 1916. Eskadronerne stationeres i Alexandria.

I løbet af sommeren 1915 valgte Royal Navy panservogne og motorcyklistenheder fra som en del af sine interesseområder og overdrog alt materiel til hæren, der til gengæld ikke viste, hvad man nu skulle stille op med dette materiel. Efterhånden blev det besluttet, at panservognene skulle høre under det nyoprettede *Machine Gun Corps*, og der blev oprettet en særlig *Motor Section* til at håndtere panservogns- og motorcyklistenheder. En del af personellet skulle komme fra hæren, men uddannes af flåden, inden overdragelsen var på plads.

Machine Guns and Motors at Salonica.
Fra et samtidigt postkort - *Tit-Bits War Pictures, Serie III, Nr. 20.*

Den meget autoritative Kilde 3 oplyser, at No. 6 Armoured Motor Battery sendes til Salonika, i det nordlige Grækenland, i januar 1916, medbringende kun to Rolls-Royce panservogne.

Da illustrationen her viser fire Rolls-Royce panservogne, er det muligt, at den trykte tekst blot er valgt som "belejlig", snarere end at udtrykke virkeligheden. Det kunne for så vidt lige så godt vise en enhed fra Ægypten.

Til Mellemøsten

I oversøiske områder gik overdragelsen ikke helt så hurtigt, og da der i november 1915 bliver behov for at sende panservogne til Sollum, dannes en *Royal Navy Armoured Car Emergency Squadron* af dele af 3. og 4. Eskadron, bemanded med marinesoldater. Frem til januar 1916 gennemfører enheden patruljetjeneste langs Middelhavskysten. Da panservognene endeligt kan overdrages til hæren, bruges de til at udruste Nos. 11 & 12 Light Armoured Motor Battery.

2. Eskadron er i mellemtiden vendt tilbage til England, og i september 1915 blev Hertugen af Westminster overført fra Cheshire Yeomanry, hvor han havde stået i nummer, til Machine Gun Corps (Motor Section); han anbefaler sine folk at søge om forflyttelse til hæren også, og mange udskriver de blå marineuniformer med hærens khakifarvede.

I regi af Machine Gun Corps opdeles eskadronen, nu benævnt *Armoured Car Brigade*, i Nos. 1, 2 & 3 *Armoured Motor Batteries*, og via Frankrig ankommer den til Ægypten i januar 1916. Alt tyder på, at organisationen fra 1915 stort set bibeholdes.

Hertugen har selv udvalgt mandskabet, og hans personlige jockey, Grigg, udnævnes til sekondløjtnant ved enheden. En stor del af det øvrige mandskab er professionelle chauffører og mekanikere, herunder Sam Cottington Rolls (forfatteren til Kilde 10), der var kører på panservognen *Blast*.

Om panservognenes indsats forlyder det, at køreren sad på en "stabel små firkantede måtter" og støttede

ryggen mod en regulerbar strop, og at kun de allermindste mænd var i stand til at arbejde i tårnet.

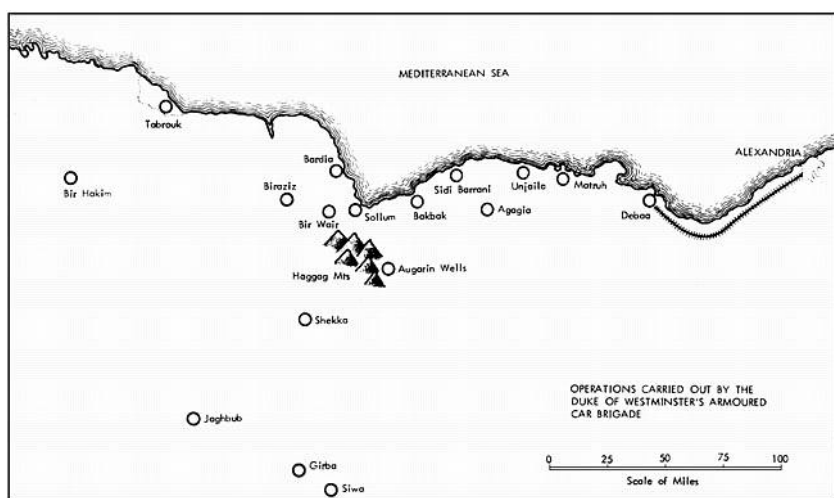
Hertugen af Westminster i sin "pansrede" Rolls-Royce Tourer, 1916.
Fra Kilde 11.

Hertugen af Westminster, der var en høj mand, betjente sig af sin personlige Rolls-Royce Tourer stabsvogn, hvorpå der var monteret et Vickers-Maxim maskingevær.

Den underste del af vindspejlet er erstattet af en panserplade, og maskingeværet ses bag forsæderne.

Det ægyptiske klima gjorde, at der blev næsten uudholdelig varmt inde i panservognene, hvilket bl.a. blev modvirket ved at afmontere panserpladerne fra tårnets overside. Da man senere kommer i kamp viser der sig en anden ulempe ... de brandvarme, tomme patronhylstre faldt ned på ryggen af køeren, med brandsår til følge ...

Slaget ved Agagiya

Kort 1: Den libyske Ørken.

Fra Kilde 1.

Efter et par uger i Alexandria sejles hertugens styrke til Mersa Matruh ombord på det græske fragtskib Borulas.

Styrken indsættes i patruljer i retning mod Sollum.

En fremskudt bases etableres ved Unjeila, og det kommer undervejs til mindre træfninger med senussier.

Et rekognosceringsfly melder, at senussiernes hovedlejr er observeret ved Agagiya og det beslutes at iværksætte et angreb den 26. februar 1916. To panservogne deltager i angrebet, men kører hurtigt fast i ørkensandet. Besætningerne sidder dog af, medbringende deres maskingeværer, som indsættes til støtte for angrebet (Dorset Yeomanry).

Under angrebet tages bl.a. senussiernes militære chef i området, major Ja'far Pasha, til fange, mens hovedparten af senussierne flygter ud i ørkenen.

Kampene, der reelt gjorde en ende på senussiernes forsøg på at bemægtige sig herredømmet over kystegnene, er indgående beskrevet på hjemmesiden Queen's Own Dorset Yeomanry - The Western Desert (The Keep Military Museum).

Sollum genindtages

Armoured motor-cars, under the command of the Duke of Westminster, charging the Bedouin camp at Birazzia.

Planchen stammer fra bogen *Deeds that Thrilled The Empire*.
og er set til salg hos MILPRINTS.

Det besluttes at fortsætte fremrykningen mod Sollum. Fodfolket og rytteriet rykker frem langs kysten, over BaqBaq (BakBak på Kort 1), mens panservognene følger en sydligere rute. Marchen er meget anstrengende for alle, da vandforsyningerne er stærkt begrænsede, og den smule vand, der findes, går næsten ubeskåret til panservognene.

Teksten til planchen lyder således:

"On March 14th, 1916, when the Senussi Camp had been located at Birazzia, twenty miles south of Sollum, the Duke of Westminster ordered all but two of his armoured motor-cars to turn off the Dorna road to the south, and dash forward in line over the two thousand yards separating them from the camp.

Acting on a preconcerted plan, the two remaining cars were sent about two miles further along the road before turning south. On seeing the cars thundering towards them, the enemy, the enemy were thrown into confusion and made hurried preparations for flight.

A Field-gun and two machine guns, however, opened fire, and continued firing till the cars were within four hundred yards of them. By then the gunners had either been killed or the guns had been put out of action, and as the cars dashed into the camp the enemy scattered in every direction. For his dash and skill he showed in the attack the Duke of Westminster was awarded the Distinguished Service Order."

Fangerne fra HMS Tara og HMT Moorina befries

Siden HMS Tara og HMT Moorina var blevet sænket i begyndelsen af november 1915 [5](#)) havde de overlevendes skæbne været et stort mysterium.

Nærmest ved et tilfælde fandt man i Sollum et brev, som kaptajnen på HMS Tara havde stilet til den engelske kommandant i Sollum, og brevet var tilsyneladende blevet bragt til byen under senussiernes besættelse. Brevet angav de overlevendes opholdssted som El Hakkim Abbyat, også kendt som Bir Hakim, ca. 150 km vest for Sollum.

Motor Ambulance.

Kort nr. 20 i cigaretkortserien Military Motors, udgivet af W.D. & H.O. Wills i 1916 [6](#)) og genudgivet i 1993 af Imperial Publishing Ltd.

Bir betyder brønd/vandreservoir på arabisk, men ingen af indbyggerne i Sollum kunne dog oplyse, hvor Bir Hakim lå, og der eksisterede ingen kort, der viste placeringen. Fangerne fra Bir Aziz blev nu forhørt, og en ældre mand ved navn Ali mente at vide, hvor Bir Hakim var placeret, idet han som ung havde vogtet en flok får i området.

Hertugen af Westminster meldte sig straks til at søge efter de overlevende og en undsætningsstyrke blev hurtigt formeret.

Styrken omfattede 42 [7](#)) køretøjer - 9 Rolls-Royce panservogne samt 3 Ford Model T lastvogne udrustet med Vickers-Maxim maskingeværer, 11 Ford Model T forsyningsvogne, 10 ambulancevogne samt en Wolseley (funktion ikke oplyst) og 5 stabsvogne, herunder hertugens Rolls-Royce. (Kilde 11)

The Duke of Westminster and his armoured cars dash to the rescue of shipwrecked crews seized by the Senussi.
Planchen stammer fra bogen Deeds that Thrilled The Empire;
her fra Cranston Art.

Teksten til planchen lyder således:

"On March 17th 1916, information was received that the Senussi at Bir Hakim was holding a number of shipwrecked men, who had been landed on the Cyrenaica Coast of North Africa, as prisoners, seventy miles from Sollum.

At 3 a.m. therefore nine of the Duke of Westminster's armoured cars, twenty six other cars, and ten motor ambulances left for Bir Hakim, guided by Captain Royle, of the Egyptian Coastguard Service, and two natives.

On their arrival the prisoners were not there, and another forty miles were traversed before the camp was reached. On seeing the cars, the Senussi guards fled, but were pursued and killed, and the prisoners, numbering ninety-one, were rescued and brought back to Sollum. Most of them were survivors from the Tara, which had been sunk by a German submarine. The Germans had handed them over to the Turks and Arabs, who treated them barbarously."

Befrierte fik det indtryk, at fangerne havde været udsat for forskellige overgreb og bevidst var blevet sultet og gjorde derfor kort proces med størstedelen af fangevogterne. Kaptajn på Tara, Rubert S. Gwatkin-Williams, søgte, bistået af hertugen, at standse nedskydningen, men for sent ...

Så vidt det efterfølgende har kunnet fastslås, var der ikke tale om mishandling eller lignende. Senussierne i området led selv under mangel på enhver form for forsyninger, og havde således ikke meget at give til deres fanger.

Efter at have befriet fangerne, vender kolonnen tilbage til Sollum, hvor den modtages under stor jubel fra garnisonen.

Nogle af de overlevende fra HMS TARA.
Fra The Senussi (Great War in a Different Light).

De befriede fanger blev pr. skib transporteret til Alexandria, hvor de blev behandlet for deres forskellige lidelser som følge af det halve års tid i fangenskab.

Se HMS Tara (Anglesey-Mon Info Web), der indeholder billeder og beretninger i relation til historien.

Herren med fez, til højre for sygeplejersken, er skibets kaptajn, Rubert S. Gwatkin-Williams, hvis brev var medvirkende til, at de overlevende blev fundet.

Hertugen af Westminster vendte tilbage til Sollum 18. marts 1916 og rejste herefter til Alexandria; hertugen vendte i løbet af sommeren 1916 tilbage til England, plaget af en febersygdom, han havde pådraget sig under Boerkrigen. Myndighederne vurderede ham reelt aldrig rask nok til at genoptage sin tjeneste, men han blev ansat i Ammunitionsministeriet som personlig assistent for Winston Churchill.

Light Car Scout Corps

Ford Model T Light Patrol Car, 1916.
Kilden er en side fra en uspecificeret bog, set til salg på Internettet.

Rolls-Royce panservogne var ofte for tunge i forhold til terrænet og det blev nødvendigt at anvende

lettere køretøjer.

I marts 1916 oprettedes således et Light Car Scout Corps), bestående af *Nos. 1-6 Light Car Patrols*.

Billedteksten oplyser, at køretøjet anvendes af sekondløjtnant G.W. Richards til en privat jagtudflugt, og at billedet er stillet til rådighed af Generalmajor G.W. Richards [8](#)). Det oplyses ikke, hvem af jægerne, der er sekondløjtnant Richards.

Det anføres yderligere, at anordningen på køleren er en slags kondensator, men at den her viste udgave dog ikke fungerede godt.

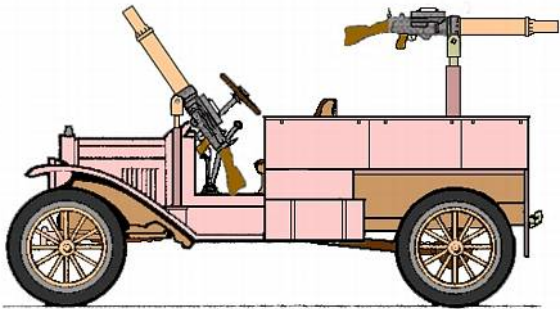
Tabel 2: Light Car Scout Corps, marts 1916

Nos. 1-6 Light Car Patrols, hver med Headquarters Section

5 Ford Model T patruljekøretøjer	2 Ford Model T vogne
1 Ford Model T forsyningsvogn	1 forsyningsvogn (type ukendt)

Hver deling (*patrol*) bestod af 2 officerer samt 12 underofficerer og menige.

Så vidt jeg kan fastslå, blev patruljekøretøjerne udrustet med 2 lette maskingeværer - af Lewis Gun typen, mens forsyningsvognene kun havde 1 maskingevær.

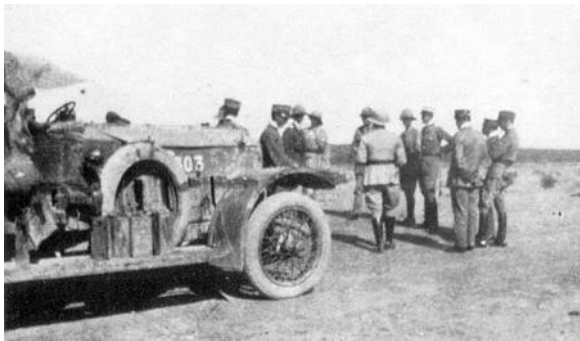
Ford Model T Light Patrol Car.
Fra Kilde 5.

Vognene var udstyret med $3\frac{1}{2}$ " brede dæk, en kondensator, der skulle nedsætte forbruget af vand til køleren, samt et solkompass, monteret på instrumentbrættet.

Hovedparten af dette udstyr skyldes anbefalinger fra den engelske arkæolog og opdagelsesrejsende, dr. John Ball, der arbejdede for det ægyptiske kartografiske institut.

Samarbejde med italienske enheder

Italienerne førte deres helt egen krig mod indfødte stammer, herunder senussierne, der ikke ville underkaste sig det italienske overherredømme over Libyen.

Italienske og engelske officerer samlet til ordredgivelse.
Fra Kilde 1, der oplyser, at der er tale om Hertugen af Westminster's Rolls-Royce Tourer.

De italienske enheder var hovedsagelig koncentreret i kystegnene, mens områderne syd herfor blev betragtet som *bandit country*.

Italienske og engelske enheder arbejdede efterhånden sammen mod den fælles fjende, senussierne, og der var almindelig forståelse for, at den formelle, men ikke afmærkede grænse, kunne overskrides efter behov. Under operationerne fulgte forbindelsesofficerer de respektive styrker.

Tabel 3: Italienske styrker i Libyen (Tripolitania og Cyrenaica), foråret 1916 (fra Kilde 7)

Officerer	808
Soldater fra italienske nationale enheder	27.649

Soldater fra Eritrea	3.740
Soldater fra Italiensk Somaliland	529
Soldater fra Libyen	1.279

Styrken rådede over:

122 artilleripjecer (kaliber 70 mm, 75 mm og 149 mm)

40 maskingeværer (Vickers-Maxim)

8 rekognosceringsfly (type: Henry Farman).

I Cyrenaica provinsen var enhederne garnisoneret i 5 befæstede områder (forter) - Bengazi, el-Merg, Cirene, Derna og Tobruk. Se Kort 2.

I løbet af foråret 1916 blev også Bardia besat, af med bataljoner og et antal lette Fiat køretøjer, bevæbnet med maskingeværer. (Kilde 6)

Kort 2: Uddrag af kort over Libyen.
Fra Kilde 6.

I juli 1916 blev en mindre styrke, under kommando af af kaptajn C.G. Mangles (20th Hussars), indsat sammen med italienske motoriserede enheder. Det engelske element bestod af et kommando fra Light Car Scout Corps, forstærket med et halvt australsk kamelkompagni.

Målet var en styrke på op til 100 *Muhafizia* (senussiernes regulære soldater), der - under dække af at ville opkræve skatter - havde overfaldet venligtsindede beduiner.

Kilde 6 omtaler lokaliteten som Wadi Sanal, ca. 60 km vest for Has El Melh på italiensk territorium, men placeringen kan ikke bestemmes nærmere, bortset fra at den må ligge tæt på kysten, da operationerne blev støttet af den italienske armerede yacht Misurat, under kommando af kaptajn Como fra den italienske flåde. Kilde 1 angiver stedet som Wadi Saal, placeret mellem Bardia og Tobruk; samme sted anføres det også, at et unavngivet engelsk fartøj (*monitor*) deltog i operationerne.

En italiensk-engelsk styrke, umiddelbart før udrykning.
Fra Kilde 1.

Køretøjerne forrest i billedet er lette Ford Model T lastvogne.

Det fremgår ikke af kilden om styrken netop er den, der blev indsat ved Wadi Sanal.

Operationen blev en stor succes, og skønt antallet af fanger var begrænset, havde operationen stor betydning, idet den over for lokalbefolkningen demonstrerede, at senussiernes magt i området var på retur. Senussiernes militære leder, den tyrkiske oberst Nuri Bey, der blev såret under slaget ved Agagiya, undgik med nød og næppe at blive taget til fange.

Et antal tilsvarende operationer og forskellig patruljevirkosomhed blev udført i området.

Angrebet på oaserne ved Girba og Siwa

Siwa Oasen ligger ca. 320 km syd for Mersa Matruh og har i længden har en udstrækning på ca. 80 km og i bredden fra 2 til 20 km. Området, der beskrives som den mest imponerende af alle ægyptiske oaser, ligger 18 m under havets overflade og rummer bl.a. også tre større saltsøer. Siwa Oasen bebos traditionelt af berbere, der oprindeligt stammer fra den vestlige del af Nordafrika. [9](#) Den nærliggende Girba Oase (nordvest for Siwa) er praktisk talt en del af samme område.

Arrival at Siwa, in a sandstorm.
Kilde ukendt.

Området var i begyndelsen af det 20. århundrede en af Senussi sektens hovedbaser og efter kampene langs Middelhavskysten trak Storsenusien Said Mohammad al-Abid sig tilbage hertil.¹⁰⁾

Ud fra et militær synspunkt repræsenterede sekten som sådan ikke længere nogen militær trussel.

Man ønskede alligevel at få fjernet den potentielle trussel, som Storsenusiens del af sekten udgjorde mod de indre forhold i Ægypten.

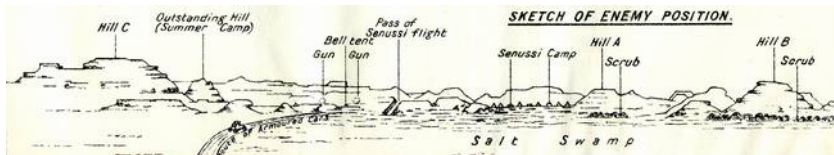
De fjendtlige styrker blev, på baggrund af oplysninger fra desertører, anslået til at være ca. 850 mand i Girba Oasen, under kommando af Mohammed Saleh, senussiernes nye militære øverstkommanderende, mens Storsenusien selv befandt sig i Siwa med ca. 400 mand.

Angrebsstyrken

Oprindelig skulle en blandet styrke bestående af enheder fra Imperial Camel Corps ¹¹⁾ samt panservogne og patruljekøretøjer trænge ca. 300 km frem gennem Den libyske Ørken, hvilket forventedes at vare op til en måned. Da der indløb meldinger om, at Storsenusien forberedte sig på at bryde op fra Siwa, besluttede den engelske øverstkommanderende, general Sir Archibald Murray, sig for straks at udsende en ren motoriseret styrke.

Styrken var under kommando af brigadegeneral Henry West Hodgson ¹²⁾, og bestod af:

- Tre *Light Armoured Motor Batteries*
- Tre *Light Car Patrols*
- En let og en tung forsyningskolonne.

Senussiernes stillinger ved Girba og Siwa Oaserne; skitsen bør sammenholdes med Kort 2.
Fra Kilde 6.

Styrken forlod Mersa Matruh den 1. februar 1916; den lette forsyningskolonne var sendt i forvejen for at forberede styrkens natkvarter.

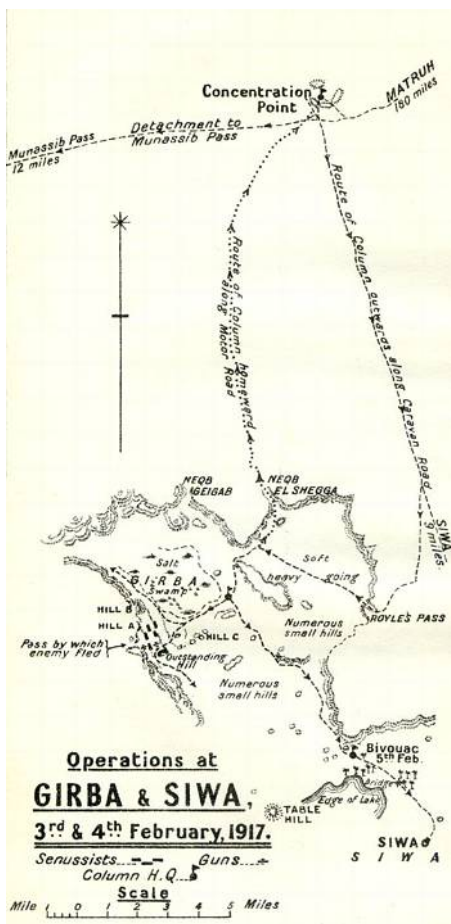
Ford Model T Light Patrol Car.
Fra Kilde 3.

Sam Rolls beskriver i Kilde 10, at forsyningsvognene var tungt læsset med ammunitionskasser, vanddunke, benzindunke, forplejning samt allehånde genstande, der var nødvendige for at bringe denne, den første egentlige motoriserede kampenhed, fremad.

Styrken nåede frem til sit samlepunkt 2. februar 1916.

Herfra sendtes et mindre detachement mod vest for at kunne bekæmpe fjender som måtte trække sig væk fra området i retning af Jaghbub, mens den øvrige styrke rykker frem mod Girba.

Angrebet

Forspidsen består af seks panservogne, der to og to skal angribe tre teltlejre.

Terrænet er fyldt med klippestykker, og fjende observeres tæt under nogle klippefremspring. Det lykkes panservognene fuldkomment at overraske fjenden, der nærmest går i panik.

Panservognene åbner ild, men senussierne kommer sig hurtigt over overraskelsen, søger dækning, og besvarer ilden.

Hovedstyrken slutter op, men på grund af terrænets karakter kan man ikke komme tættere på fjenden end ca. 700 m. Senussiernes hovedvåben er to bjergkanoner og to maskingeværer.

Kampen fortsætter dagen igennem, hvorunder de lette patruljekøretøjer sendes frem. Men selv de kan ikke komme tættere på fjenden end små 400 m.

Kampen stilner af hen under aften. Tidligt om morgenen den 4. februar 1916 afgiver senussierne deres sidste kanon- og maskingeværskud og fra engelsk side observerer man mænd og dyr i bevægelse, væk fra lejrene.

Nogle telte og en del ammunition brændes af under tilbagetrækningen, og ved dag gry har senussierne rømmet området, der nu indtages af de engelske soldater.

Resten af dagen går med at ødelægge de sidste rester af de fjendtlige lejre og med en stærkt tiltrængt hvile.

Der bliver dog også tid til rekognoscering mod Siwa, som besættes næste morgen, uden modstand af nogen art. Beboerne hilser deres nye herrer velkommen, på samme måde som de tilsyneladende har affundet sig med de tidligere herskere.

Der holdes en parade ved oasens officielle bygning, hvorunder der afgives en salut på ni kanonskud, med en (ægyptisk) Krupp kanon, der er transporteret pr. lastvogn fra Mersa Matruh.

I mellemtiden er de senussier, der har trukket sig væk fra oaserne mod Jaghub blevet beskudt af det kommando, der blev udsendt med netop dette formål. Det lykkes om ikke at nedkæmpe de fjendtlige styrker, men så at sprede dem betydeligt. Efterhånden etablerer senussierne en postering, der advarer de efterfølgende enheder, som herefter bevæger sig uden for det engelske skudfelt.

Rolls-Royce panservogn, fotograferet i Siwa Oasen, Ægypten, 1917.
Fra Kilde 1.

Styrken trækkes herefter tilbage til samlepunktet, hvor den møder hovedstyrken, inden man begiver sig tilbage til Mersa Matruh, der nås den 8. februar 1916.

Billedet viser panservognen med afmonteret tårn. Sam Rolls ¹³ omtaler i Kilde 10, at det manglende tårn gjorde, at vognen føltes knap så upraktisk at opholde sig i som ellers. Metoden blev anvendt allerede fra starten af 1916.

Under operationerne ved Girba og Siwa havde Sam Rolls' *Blast*, dog sit tårn monteret.

Afslutning

De overlevende senussier samler sig i Jaghbug, hvor Sidi Muhammad el-Idris i mellemtiden har overtaget ledelsen af sekten. Said Mohammad al-Abid forlader Ægypten i august 1918 og sejler ombord på en østrig-ungarsk undervandsbåd til Konstantinopel, hvor han indtager en fremtrædende plads i den tyrkiske propagandatjeneste.

Selv om senussierne således ikke kom til at herske over Ægypten, som de måske havde håbet, så havde deres tyske og tyrkiske "sponsor" opnået et ikke uvæsentligt resultat, nemlig at tusindvis af engelske og allierede soldater ikke blev indsat på andre fronter, da man frygtede hvad senussiernes opstand kunne føre med sig.

Kilder

1. *At War with the Senussi* af Bryan Perrett, Military Modelling, January 1980.
2. *The Cheshire (Earl of Chester's) Yeomanry* af Richard Verdin, privat udgivelse, 1971.
3. *War Cars - British Armoured Cars in the First World War* af David Fletcher, HSMO Books, London 1987, ISBN 0-11-290439-4.
4. *British Armoured Cars at War - The First Fifty Years, Part 2* af Charles Messenger, Airfix Magazine, May 1981.
5. Birth of a Legend (Long Range Desert Group).
6. *History of the Great War, Military Operations Egypt & Palestine, Volume I, From the outbreak of war with Germany to June 1917* af generaløjntant Sir George Macmunn og kaptajn Cyril Falls, HSMO, London 1927.
7. *Le Operazioni Militari in Lebia nel Sahara 1914-1918* af Alberto Rosselli (Società di Cultura e Storia Militare)
8. Sir John Maxwell's Egypt Despatch (The Long, Long Trail).
9. Sir Archibald Murray's Second Despatch (The Long, Long Trail).
10. *Steel Chariots in the Desert* af Sam Cottingham Rolls (oprindeligt udgivet af Jonathan Cape, London 1937), genoptrykt af det engelske forlag Leonaur i 2005, ISBN 1-84677-005-X.
11. *Bend'or: Duke of Westminster: A Personal Memoir* af George Ridley, Robin Clark, London 1985, ISBN 0-86072-096-9.
12. *A History of the British Cavalry 1816-1919, Volume 5: Egypt, Palestine and Syria, 1914-1919* af The Marquess of Anglesey, Leo Cooper, London 1994, ISBN 0-85052-395-8.
13. Units of the Motor Machine Gun Corps (The Long, Long Trail).

Per Finsted

Noter:

- 1) Se Hugh Grosvenor (1879-1953), 2nd Duke of Westminster (Wikipedia).
- 2) Fra Armoured Cars (Major General Tremorden Rederring's Colonial-era Wargames Page). Oprindeligt fra Tanks and other Armored Fighting Vehicles, 1900-1918 af B.T.White, Blandford Press, London 1970.
- 3) Se også RN Armoured Cars Units 1914-1918 (Stuart Groombridge).
- 4) Se f.eks. Neuve-Chapelle (FirstWorldWar.com).
- 5) Se min artikel Senussi opstanden.
- 6) Af kortets bagside fremgår følgende tekst: "*This Ambulance and its lady driver is one of a number that were used for conveying the Australian wounded to the hospitals in Egypt. Medical and nursing staffs were kept working long hours to alleviate their suffering. Generous and well merited praise has been bestowed upon those ladies in Cairo who so ungrudgingly gave their time and services for this noble cause. The Heliopolis Hotel and many other large buildings in Cairo were fitted up as hospitals by the Australian Military authorities.*" Illustrationen er således noget uden for konteksten, men skal her illustrere "en ambulancevogn i ørkenen".
- 7) Antallet af køretøjer varierer alt efter kilderne; Kilde 6 oplyser antallet af køretøjer som 45, men ikke deres typer.
- 8) Som brigadegeneral kom G.W. Richards igen tilbage til Den libyske Ørken, da han i 1942 førte 4th Armoured Brigade under Operation Knightsbridge. Se f.eks. The History of 4th Armoured Brigade af brigadegeneral R.M.P Carver (1945), Kapitel 2: Tobruk - Relief and Loss, May 1941 to July 1942 (WWII - A British Focus). Se også Units That Served With The 4th Armoured Brigade (The History of the British 4th and 7th Armoured Brigades).
- 9) En omfattende billedserie findes på Siwa Oasis (Egyptian Architecture Online).
- 10) Se også The History of the Siwa Oasis af Jimmy Dunn (Tour Egypt).
- 11) Se min artikel The Imperial Camel Corps Brigade.
- 12) Major-General Sir Henry West Hodgson (1868-1930). Oprindeligt 15th The King's Hussars og chef herfor 1907-1911. Med rang af oberst blev han chef for Eastern Mounted Brigade (Territorial Force) i 1912; udnævnt til brigadegeneral pr. 4. august 1914. Førte brigaden under Gallipoli felttoget og fungerede en tid som chef for 54th Division. Kom herefter til Ægypten, hvor han fik kommandoen over forskellige

en tid som chef for 54th Division. Kom herefter til Ægypten, hvor han fik kommandoen over forskellige

lokalforsvarsafsnit langs Nilen. Efter indsatsen ved Girba og Siwa fik brigadegeneralen kommandoen over Imperial Mounted Division, senere Australian Mounted Division. Udnævnt til generalmajor i januar 1919. Æresoberst for 14th (King's) Hussars fra 29. juli 1920. Kilde: *Historical Record of the 14th (King's) Hussars 1900-1922* af brigadegeneral J. Gilbert Brown m.fl., Royal United Service Institution, London 1932. Genoptrykt af Naval & Military Press i 2003.

13) Sammenfaldet med den ene af mændene bag Rolls-Royce, Charles Stewart Rolls (1888-1910) (Wikipedia), er tilfældigt.